

AKTUALITĀTES

ŠAJĀ NUMURĀ:

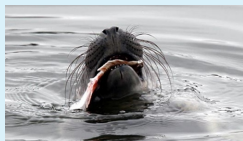
■ Zvejas un akvakultūras produktu apstrāde un mārketings 1

■ Investīcijas akvakultūras uzņēmumos . . . 2

■ Valsts Zivsaimniecības sadarbības tīkla aktivitātes 2014. gadā 2

■ Nodibināta Latvijas Piekrastes zvejniecības attīstības biedrība . . 3

■ Lašveidīgo zivju loma Latvijas piekrastes zvejā 4

■ Zivju resursu papildināšanas kārtība . . . 7

ZVEJAS UN AKVAKULTŪRAS PRODUKTU APSTRĀDE UN MĀRKETINGS

Lauku atbalsta dienests izsludina atklāta konkursa projektu iesniegumu pieņemšanu Eiropas Savienības Eiropas Zivsaimniecības fonda (EZF) un Rīcības programmas (RP) pasākumam „Zvejas un akvakultūras produktu apstrāde un mārketings” saskaņā ar 2009. gada 14. jūlija Ministru kabineta noteikumiem Nr. 783 „Kārtība, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu lauku un zivsaimniecības attīstībai” un 2008. gada 1. aprīļa Ministru kabineta noteikumiem Nr. 241

„Kārtība, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu zivsaimniecības attīstībai atklātu projektu iesniegumu konkursu veidā pasākumam „Zvejas un akvakultūras produktu apstrāde””.

Septītās kārtas projektu iesniegumu pieņemšana notiks no **2014. gada 7. marta līdz 2014. gada 7. aprīlim**.

Septītās kārtas pieejamais publiskais finansējums ir EUR 7 855 416 (septiņi miljoni astoņi simti piecdesmit pieci tūkstoši četri simti sešpadsmit

eiro). Kārtā iesniegto projektu īstenošanas beigu termiņš ir līdz 2015. gada 31. augustam.

Projekta iesnieguma veidlapa un metodiskie norādījumi tās aizpildīšanai ir atrodamā mājaslapā www.lad.gov.lv.

Projektu iesniegumi jāiesniedz LAD reģionālo lauksaimniecības pārvalžu klientu apkalpošanas daļās vai LAD klientu apkalpošanas daļā Rīgā, Republikas laukumā 2, 2. stāvā (tālr. 67027693, 67027235). **ZI**

Lauku atbalsta dienesta informācija

PROJEKTU LĪDZFINANSĒ
EIROPAS SAVIENĪBA

AKTUALITĀTES

INVESTĪCIJAS AKVAKULTŪRAS UZŅĒMUMOS

Lauku atbalsta dienests izsludina atklāta konkursa projektu iesniegumu pieņemšanu Eiropas Savienības Eiropas Zivsaimniecības fonda (EZF) un Rīcības programmas (RP) pasākumam „Investīcijas akvakultūras uzņēmumos” saskaņā ar 2009. gada 14. jūlija Ministru kabineta noteikumiem Nr. 783 „Kārtība, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu lauku un zivsaimniecības attīstībai” un 2008. gada 1. aprīļa Ministru kabineta noteikumiem Nr. 240 „Kārtība, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības at-

balstu zivsaimniecības attīstībai atklātu projektu iesniegumu konkursu veidā pasākumam „Investīcijas akvakultūras uzņēmumos”.

Astotās kārtas projektu iesniegumu pieņemšana notiks no **2014. gada 7. marta līdz 2014. gada 7. aprīlim.**

Astotās kārtas pieejamais publiskais finansējums ir EUR 2 290 891 (divi miljoni divi simti deviņdesmit tūkstoši astoņi simti deviņdesmit viens eiro). Kārtā iesniegto projektu īstenošanas beigu termiņš ir līdz 2015. gada 31. augustam.

Projekta iesnieguma veidlapa un metodiskie norādījumi tās aizpildīšanai ir atrodamī mājaslapā www.lad.gov.lv.

Projektu iesniegumi jāiesniedz LAD reģionālo lauksaimniecības pārvalžu klientu apkalpošanas daļās vai LAD klientu apkalpošanas daļā Rīgā, Republikas laukumā 2, 2. stāvā (tālr. 67027693, 67027235).

<https://www.zm.gov.lv/zivsaimnieciba/jaunumi/zemkopibas-ministrijai-izsludina-pieteiksanos-zivju-fonda-lidzeklu-maks?id=3110>

Lauku atbalsta dienesta informācija

NODIBINĀTA LATVIJAS PIEKRASTES ZVEJNIECĪBAS ATTĪSTĪBAS BIEDRĪBA

Nodibināta Latvijas Piekrastes zvejniecības attīstības biedrība (LPZAB). Tā ir organizācija, kurā apvienojušies piekrastes zvejnieki un ar zvejniecību saistītie speciālisti.

Ievērojot to, ka vietējo novadu atbalsta grupas (biedrības) nepārstāv konkrēti piekrastes zvejniecības jomu, bet galvenokārt ir orientētas uz lauku un lauksaimniecības attīstību, biedru kopsapulcē tika nolemts dibināt biedrību ar šauru specializāciju, kas nodarbotos tikai ar piekrastes zvejniecību saistīto problēmu risināšanu un tās biedru pārstāvēšanu.

Biedrības mērķis ir veicināt piekrastes zvejniecības attīstību, modernizāciju un paaugstināt tās rentabilitāti. Izvērtējot iepriekšējo gadu pieredzi, tika secināts, ka zivju nozvejas resursi mūsu pārstāvētajā reģionā (Ventspils, Dundagas, Rojas novadi) ir samazinājušies, tādēļ tika pieņemts lēmums apvienoties biedrībā, kas nodarbotos ar aktuālo zvejniecības problēmu risināšanu, veiktu pētījumus un zvejniecības analīzi, tādējādi veicinot racionālu nozveju atbilstoši mūsdienu prasībām, izmantojot jaunākās tehnoloģijas, rīkus un citu valstu pieredzi piekrastes zvejniecības nozares attīstīšanā.

Apvienojot mūsu biedru ilggadējo pieredzi un izmantojot mūsdienīgās tehnoloģijas, kā vienu no darbības

virzieniem LPZAB izvirza pētījumu veikšanu saistībā ar zivju migrāciju, vairošanos, barības bāzes, kā arī jūras un iekšējo ūdeņu faunas un floras izpēti. Pamatojoties uz iepriekšminēto, izstrādāt videi draudzīgas zvejas veidus, kā arī metodes cīņai ar dabiskajiem ienaidniekiem (roņi, kaitīgās zivju sugas, slimības) un invazīvām sugām.

Kā vienu no prioritātēm LPZAB izvirza zvejas un ar to saistīto aktivitāšu pievienotās vērtības palielināšanu, tai skaitā akvakultūras attīstībā, inovatīvo zvejas procesu un metožu ieviešanu, tirdzniecību un apstrādi, zvejniecības infrastruktūras attīstīšanu un uzlabošanu, tādā veidā veicot reģiona infrastruktūras attīstību un radot papildus darba vietas.

LPZAB darbības mērķi un virzieni:

1. Izveidot apmācību un konsultāciju centru nozares attīstībai.

LPZAB

Muižas iela 20/2,
Jūrmala, LV-2010

Valdes locekļi:

Ronalds Cimoška
(tālr. +371 29222431);

Ģirts Kēlers
(tālr. +371 28852068);

e-pasts: lpzab@inbox.lv

Radīt iespēju esošajiem un potenciālajiem piekrastes zvejniekiem iepazīties ar mūsdienu tehnikas sasniegumiem un dalīties pieredzē, galvenokārt ar Baltijas jūras (kā specifiska zvejas reģiona) piekrastes zvejniecības pārstāvjiem.

Maksimāli uzlabot savus darba un sadzīves apstākļus, tādējādi piesaistot jauniešus piekrastes zvejniecībai kā perspektīvam biznesam ar augstu pievienoto vērtību.

Centralizēti koordinēt biedrības biedru attīstības projektu īstenošanu, veidojot ekonomiski pamatotu, vienu tu iepirkumu, servisa, loģistikas, tūrisma un citu pakalpojumu sistēmu.

2. Izveidot reģionālo tehniskās apkalpošanas un atbalsta punktu tīklu.

3. Labiekārtot zivju izkraušanas un transportēšanas bāzes vietas.

4. Minimalizēt nozares darbības kaitīgo ietekmi uz vidi.

5. Ieviest centralizētu zivju savākšanu nozvejas vietās un transportēšanu līdz pārstrādes uzņēmumam.

6. Uzlabot zvejniecībā iesaistītā personāla sanitāros un sadzīves apstākļus.

7. Attīstīt akvakultūru un citas radniecīgās nozares, lai racionalizētu esošos resursus un paplašinātu darbības sfēras, kā arī nodrošināt biedrības biedrus ar papildus peļņas iespējām neatkarīgi no katra dalībnieka darbības jomas sezonālā rakstura.

8. Veikt zinātniski pētniecisko darbību.

LPZAB informācija

VALSTS ZIVSAIMNIECĪBAS SADARBĪBAS TĪKLA AKTIVITĀTES 2014. GADĀ

Valsts Zivsaimniecības sadarbības tīkls (ZST) ir izstrādājis darbības plānu 2014. gada pasākumiem, balstoties uz nozares pārstāvju un pasākumu dalībnieku vēlmēm, idejām un ieteikumiem.

Tiks organizēti vairāki informatīvi un izglītojoši semināri par tematiem, kas ieteikti, gan veicot anketēšanu 2013. gada nogalē, gan apkopojot ieteikumus no dalībniekiem, kuri piedalījušies līdzšinējos semināros. Organizējot izglītojošus seminārus, tiek un tiks piesaistīti arī ārvalstu lektori.

Turpināsies divi pasākumi, kas būs veltīti jauniešu izglītošanai un zvejniecības popularizēšanai jauniešu vidū. Viens no tiem – „Zivsaimniecības popularizēšana skolās” palīdzēs veidot izpratni par zivsaimniecību kā tradicionālu un perspektīvu nozari, popularizējot to. Aktivitāte tiek īstenojama piecu teritoriju skolu jauniešiem, un tās ietvaros notiek izbraukumi un tikšanās ar nozares pārstāvjiem, apmeklētas saimniecības un uzņēmumi.

Otrajā pasākumā – „Atbalsts jauniešiem zvejniecības tradīciju apguves un uzņēmējdarbības veicināšanai” var piedalīties piekrastes teritorijās dzīvojoši jaunieši vecumā no 18 līdz 30 gadiem. Pasākums paredzēts, lai motivētu jauniešus uzsākt uzņēmējdarbību zivsaimniecības/zvejniecības nozarē vai to attīstīt, kā arī, lai sniegtu ieskatu zvejniecības tradīcijās, piemēram, špleisēšanā, tīklu lāpīšanā un zivju kūpināšanā. Aktivitātes ietvaros notiks apmācības par ideju ģenerēšanu, attīstīšanu, mārketingu, biznesa plāna izstrādi un citiem uzņēmējdarbības uzsākšanai būtiskiem jautājumiem. Pasākums 2014. gadā notiks Grobiņas, Salacgrīvas, Engures un Pāvilostas novados.

ZST pasākums „Piekrastes teritoriju ekonomiskās aktivitātes veicināšanas programma” ir paredzēts piekrastes zvejnieku aktivizēšanai.

Jau no 2012. gada turpinās sadarbība ar zvejniekiem, kuri izstrādāja biznesa plānus saimnieciskās darbības attīstībai un ieguva arī naudas balvas ideju īstenošanai. Šogad plānots piesaistīt vēl vismaz desmit piekrastes zvejniecību pārstāvošas saimniecības, kurām, tāpat kā iepriekšējo gadu dalībniecēm, būs iespējas saņemt konsultācijas ekonomikas jautājumos, palīdzību biznesa plānu izstrādē, finansējuma piesaistē un citos nepieciešamos jautājumos.

Turpināsies demonstrējums par roņu drošu murdu (RDM) izmantošanu piekrastes zvejā sadarbībā ar zvejnieku saimniecību „Zītari Plus”, kas tika sākts jau 2012. gadā. Interesentiem, saskaņojot ar zvejas uzņēmumu, tiek organizēta ieinteresēto piekrastes zvejnieku iepazīstināšana ar RDM darbību.

Demonstrējuma laikā tiek apkopota sekojoša informācija:

- RDM un konvencionālo murdu nozveja atsevišķās zivju sugās;
- Roņu izraisīto loma vai murdu bojājumu uzskaitē RDM un konvencionālajos muros;
- Mursos nokļuvušo vai pie murem novēroto roņu uzskaitē.

Tāpat tiks organizēti vairāki mācību un pieredzes apmaiņas braucieni uz Eiropas valstīm un Latvijā ar mērķi nodrošināt Latvijas zivsaimniecības nozarē iesaistītajiem cilvēkiem iespēju gūt pieredzi, apmainīties idejām, kas veicinātu nozares attīstību Latvijā.

Sagatavosim un izdosim „Zivsaimniecības gadagrāmatu 2014”, kā arī turpināsies informatīvā izdevuma „Zivju Lapa” sagatavošana par aktualitātēm

zivsaimniecībā, labas prakses piemēriem un speciālistu ieteikumiem. Tiks sastādīts un izdots zivsaimniecības statistikas krājums vairākās valodās.

Izstrādāsim „Ražošanas tehnoloģiju modeļu aprēķinu akvakultūras saimniecībām”, kura ietvaros tiks veidoti divi ražošanas tehnoloģiju aprēķinu modeļi: viens no tiem – audzēšanai dīķos, otrs – recirkulācijas sistēmās.

Organizēsim ikgadējo zivsaimniecības nozares konferenci, kurā tiek visas nozarē un tās attīstībā iesaistītās organizācijas (ZM, LAD, ZVRG, LPS un nozares nevalstiskās organizācijas).

Vairāk informācijas par pasākuma norisi var iegūt:

- www.zivjutikls.lv;
- sazinoties ar Zivsaimniecības sadarbības tīkla pārstāvjiem: elektroniski – kristaps.gramanis@llkc.lv vai gunta.svarce@llkc.lv, un zvanot pa tālruni +371 63050227.

ZI
Kristaps Gramanis,
 Valsts Zivsaimniecības sadarbības tīkla projektu vadītājs

Foto: Māris Vītups

ZVEJAS IESPĒJAS

Lilastes zvejnieki 2012. gada 26. aprīlī jūrā ievieto „roņu drošo” murdu. Diemžēl pēkšņa vētra pēc mēneša šo murdu pilnībā izpostīja

LAŠVEIDĪGO ZIVJU LOMA LATVIJAS PIEKRASTES ZVEJĀ

Vai lašveidīgo zivju loma Latvijas piekrastes zvejā samazinājusies neatgriezeniski? Kur ir izeja? Atcerēsimies, ka vēl 80. gadu otrajā pusē un 90. gadu sākumā piekrastes zvejnieku darbības komerciālais pamats bija tieši lašu un reņģu zveja, lašu kopējais loms Latvijas piekrastē turējās 70–120 tonnu apjomā.

Latvijas rekorda nozveja – 607 tonnas lašu bija 1990. gadā, kad murdi un tīkli piekrastē deva 188 t un dreifējošo tīklu zveja jūrā no 30 kuģiem – 419 t. Ar 2008. gadu dreifējošo tīklu zveja Baltijas jūrā tika aizliegta, un zveju ar āķu jedām Latvijas zvejas kuģi neuzsāka. Šādu zveju astoņdesmito gadu sākumā veica arī daži Latvijas kuģi, taču drīz to pārtrauca. Mūsdienās lašu zveja ir samazinājusies līdz dažām tonnām gadā (2012. gadā piekrastē, Daugavas grīvā un Ventā kopā 8,4 tonnas), kad tiek domāts „varbūt šodien izdosies kādu roņu nesabojātu lasi noķert...”.

Lai atbildētu uz sākumā uzdoto jautājumu, pavērtēsim laša un taimiņa nozvejas krituma iemeslus. Vai šo zivju ir mazāk, vai varbūt vairs nav tik izdevīgi tās zvejot, bet varbūt pašu zvejojāju skaits ir būtiski sarucis?

Lašveidīgo zivju krājumu un zvejas stāvoklis

Šajā apskatā koncentrēsimies uz divām nozīmīgākajām lašveidīgo zivju sugām – lasi un taimiņu. Starptautiskā Jūras pētniecības padome (ICES) Baltijas jūras laša populāciju stāvokli novērtē sešās lašu populāciju grupās, kurās gan upju tipi, gan vides apstākļi, gan lašu migrācijas ir līdzī-

Neatrisinot roņu negatīvās ietekmes mazināšanas jautājumu, Latvijas piekrastē lašveidīgo zivju zveja nīkulos

gas. Atcerēsimies, ka lasim un taimiņam ir ļoti izteikts „mājas” instinkts, un katrā upē mīt sava ģenētiski savdabīga populācija. Latvijas, tāpat kā dienvidaustrumu Igaunijas, Lietuvas un Polijas lašupes iekļaujas vienā, piektajā grupā.

Visu populāciju lašu smolti (mažuļi sudrabošanās stadijā, kas gatavi uzsākt dzīvi sālūdeņos jūrā) pēc migrācijas uz jūru tur barojas un aug, līdz nārsta gatavības sasniegšanai galvenokārt uzturoties Baltijas jūras centrālajos rajonos. Tur koncentrējās arī zveja ar dreifējošajiem tīkliem (līdz 2008. gadam) un āķu jedām (līdz un pēc 2008. gada). Kopējā visu valstu nozveja Centrālajā Baltijā un Botnijas līcī kopš deviņdesmito gadu sākuma līdz šodienai ir sarukusi trīs reizes, no 3,52 līdz 1,06 tūkstošiem tonnu. Tas saistīts gan ar laša krājumu samazināšanos vairāku upju populācijās, gan citiem, jau kopējiem iemesliem: laša kāpuru mirstības būtisku pieaugumu deviņdesmitajos gados saistībā ar slimības M74 sindromu, lašu pēcsmoltu izdzīvošanas kritumu jūras periodā (it sevišķi audzētajiem smoltiem), dreifējošo tīklu zvejas liegumu un daļēju jūras zvejas pārorientēšanos uz āķu jedām, roņu negatīvo ietekmi uz zveju, tirgus ierobežojumiem zivīs konstatētā dioksīnu piesārņojuma dēļ, kuri gan Latvijai ir atcelti kopš 2012. gada, lašu tirgus cenu kritumu sakarā ar norvēģu mākslīgi audzēto lašu konkurenci un ar piekrastes zvejas sarūkšanas tendenci vairākās valstīs.

► 5. lpp.

4. lpp.

Jāsaka gan, ka pāreja uz zveju ar āķiem tajās valstīs, kas jūras zvejā bija jau izmantojušas gan tīklus, gan āķus (Dānija, Polija, Zviedrija, Somija), notika ļoti ātri un jūras zvejas intensitāte strauji atjaunojās.

Tomēr pēdējos gados lašu zvejas intensitāte Baltijas jūrā pakāpeniski pārvietojas piekrastes un upju virzienā: 2012. gadā piekrastes zveja ar mudiem deva jau 45%, un pašpatēriņa amatierzveja, tai skaitā maksšķerēšana, – 30% no kopējās nozvejas. No 2013. gada Somija un Zviedrija pārtrauca āķu zveju atklātajā jūrā un pārvieto zvejas intensitāti uz piekrasti un upēm. Zvejas intensitātes samazināšana atklātajā jūrā palielinās uz nārstu migrējošo lašu skaitu, kas veicinās zvejas iespējas Latvijas piekrastē un upēs.

Vēl arvien būtiska nozīme lašu krājumu uzturēšanā Baltijas jūrā ir to maksīgajai pavairošanai, kas nozvejā dod papildus 30–40%, tomēr audzētavu lašu proporcija nozvejā pēdējos gados pamazām samazinās. Ik gadu lielākoties Zviedrija, Somija un Latvija jūras resursus papildina ar upju grīvu rajonos vai tieši jūras piekrastē izlaistiem 4–5 miljoniem lašu smoltu, plus vēl aptuveni trīs miljoni kāpuru un mazuļu dažādās citās attīstības stadijās tiek izlaisti upēs. Latvijas audzētavas gadā izlaiž 0,6–0,7 miljonus lašu smoltu un mazāk par miljonu uz jūru vēl nemigrējošu lašu mazuļu.

Zinātniskā institūta „BIOR” veikta regulārā lašu mazuļu uzskaitē desmit Latvijas lašupēs liecina par Salacas dabiskās lašu populācijas labo stāvokli kā efektīvas resursu izpētes, zvejas regulēšanas un vides aizsardzības rezultātu. Mazuļu blīvums Salacā ir ievērojami lielāks nekā citās lašu dabiskā nārsta upēs Austrumbaltijā.

Nozvejas statistikai ir nozīmīga loma, vērtējot zivju krājumu un zvejas intensitātes izmaiņu tendenci. Pēc ICES aprēķiniem neregistrētā (tai skaitā nelegālā) nozveja un zivju izmetumi (neizdzīvojošas mazizmēra zivis āķu zvejā un roņu bojātās zivis mudiem) visas Baltijas jūras mērogā ir aptuveni 33%, salīdzinot ar oficiālo nozveju. Jāatzīst, ka Latvijas piekrastes zvejā izmestā roņu sabojāto lašu un taimiņu loma daļa ir tuva pusei no faktiskās nozvejas. Savukārt Zviedrijas piekrastes zveja ir piemērs tam,

ka, ieviešot „roņu drošos” mudiem un elektroniskās iekārtas roņu atbaidīšanai, sabojāto zivju izmetumi ir krasi samazinājušies līdz 1,3%.

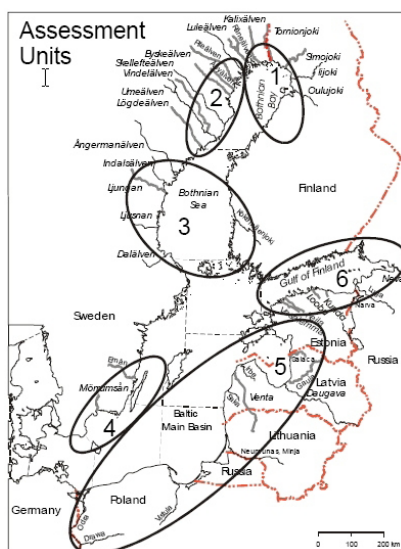
Izstrādāti priekšlikumi lašu pārvaldībai

Lai nodrošinātu lašu resursu ilgtspējību, sabalansētu lašu krājumus arī „novājinātajās” populācijās vai atjaunotu izzudušās populācijas (iemesli dažādi – pārāk intensīva zveja, vides degradēšanās nārsta upēs, migrāciju barjeras upēs, populāciju ģenētiskā „piesārņošana” ar mākslīgi audzētajiem lašiem u.c.), Eiropas Komisija ir izstrādājusi priekšlikumus Baltijas laša krājumu pārvaldības ilgtermiņa plānam, kas patlaban nodoti izskatīšanai. Kāds būs šī plāna īstenošanas rezultāts, rādīs dzīve, bet ir skaidrs, ka tas būtiski ietekmēs arī lašu maksīgās atražošanas politiku Latvijā.

Līdz plāna ieviešanai saglabājas esošie Eiropas Savienības noteiktie regulējumi – ikgadējas kopējās pieļaujamās nozvejas un valstu nozvejas kvotas, zvejas liegumu laiki, minimālais zvejas izmērs, kā arī nacionālie

Foto: Romāns Kozlovskis

Lašu populāciju grupas

lašu zvejas noteikumi. Lašu nozvejas kvotas izpildē Latvijai ir viszemākais rādītājs starp Baltijas jūras valstīm (tikai 6,7%), un tas norāda, ka mums ir liela neizmantoju zvejas iespēju rezerve piekrastē un maksšķerēšanā. Šeit gan jāņem vērā, ka Latvijas kvota lašu zvejai (13% no kopējās lašu pieļaujamās nozvejas Baltijas jūras Galvenajā baseinā un Botnijas līcī, tas ir, 1.–5. populāciju grupu kopai), pateicoties valsts ieguldījumam lašu resursu maksīgajā atražošanā, ir ceturta lielākā starp Baltijas jūras valstīm (Zviedrijai – 28%, Somijai – 26% un Dānijai – 20%). Šo rezervi mūsu valsts daļēji izmanto, ar citām ES valstīm apmainot lašu kvotas daļu pret kādas citas Latvijai rūpnieciski nozīmīgas sugas papildus zvejas iespējām Baltijas jūrā. Latvija 2012. gadā 6000 gabalu lašu nozvejas iespējas apmainīja ar Somiju pret papildus brētliņas kvotu un 2013. gadā šādu apmaiņu turpināja. Jāatzīmē, ka kopējā 2012. gada lašu nozvejas kvota Baltijas jūras Galvenajā baseinā un Botnijas līcī ir izzvejota par 90,5%, kas rāda, ka atšķirībā no Latvijas citās valstīs lašu zveja ir rentabla un zivsaimniecībā nozīmīga.

Taimiņu izplatība un arī zveja ir izteikti lokāla, vairāk piesaistīta jūras piekrastei un upēm. Lielākie taimiņa krājumi ir Baltijas jūras Galvenajā baseinā upēs. Latvijā taimiņa populācijas ir 20 upēs, kuras veido gan dabīgā nārsta, gan audzētavu izcelsmes zivis. Lielāko taimiņa smoltu produkciju dod Salaca, Gauja un Venta.

Latvijas nozveja pēdējos gados ir 4–6 t, neliels nozvejas pieaugums bija 90. gados līdz 10–18 tonnām, kas sakrita ar pieaugumu arī Baltijas mērogā šajā periodā.

Taimiņa tāpat kā laša krājums papildina ar mākslīgi izaudzētajiem mazuļiem. Taimiņa smoltu visu valstu izlaidums upju grīvās vai jūras piekrastē 2012. gadā, līdzīgi kā iepriekšējos gados, bija 3,3 miljoni, tajā skaitā Galvenajā baseinā 1,9, Somu līcī – 0,3 un Botnijas līcī – 1,1 miljons. Papildus tam aptuveni 9 miljoni ikru, kāpuru vai mazuļu tika izlaisti upēs. Latvija savas taimiņa populācijas pēdējos trīs gados ir papildinājusi, upju grīvās izlaižot 150–270 tūkstošus viengadīgu smoltu gadā, un papildus upēs izlaisti arī 75–270 tūkstoši cita vecuma mazuļu.

6. lpp.

◀ 5. lpp.

Tā kā taimiņa mazuļi aug un nobriest piekrastes zonā, šī suga ir jutīga pret nenobriedušo zivju izzveju dažādos piekrastes zvejas rīkos. Nārstam nobriedušo taimiņu zvejas laiki un rīki pamatā sakrīt ar lašu zveju.

Kāda rīcība ir nepieciešama?

Pamatojoties uz lašveidīgo zivju krājumu tendencēm un Latvijas nozvejas rādītājiem, kā arī uz citu valstu pieredzi, var secināt, ka, neatrisinot roņu negatīvās ietekmes mazināšanas jautājumu, Latvijas piekrastē lašveidīgo zivju zveja nīkuļos, arvien vairāk jauniešu to pametīs, samazināsies ar zveju saistīta nodarbinātība un tradīciju saglabāšanas iespējas.

Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda (EJZF) 2014.–2020. finansēšanas periodā arī Latvijas Rīcības programmas zivsaimniecības attīstībai pasākumā „Zvejas ietekmes uz jūras vidi ierobežošana un zvejas pielāgošana sugu aizsardzībai” ir plānots atbalsts piekrastes zvejniekiem zvejas rīku uzlabošanai un aprīkošanai aizsardzībai pret roņu nodarītajiem postījumiem. Valsts Zivsaimniecības sadarbības tīkla kopā ar zvejniekiem un zinātnisko institūtu „BIOR” 2012. un 2013. gadā organizētie demonstrējumi, Latvijas zvejnieku pieredzes apmaiņas braucieni pie Zviedrijas un Somijas zvejniekiem un citu valstu pieredzes izpēte parādīja „roņu drošo murdu” un atbaidīšanas iekārtu ieviešanas problēmas, pie kuru risināšanas vēl jāstrādā. Iegūtā informācija dod pamatu atbalsta plānošanai. Šeit ir ļoti svarīgi atzīmēt, ka atbalsts nepieciešams ne tikai jaunu iekārtu („roņu drošu” murdu, elektronisko atbaidītāju u. c.) iegādei,

sagatavošanai un uzstādīšanai, bet arī jau esošo tradicionālo zvejas rīku pielāgošanai, jo tikai jaunu un jau gatavu iekārtu iegāde mūsu zvejniekiem būs sarežģīta vai pat neiespējama to lielo izmaksu dēļ, pat ņemot vērā EJZF atbalsta intensitāti līdz 70%. Piemērs ir Igaunija, kas jau Eiropas Zivsaimniecības fonda ietvaros 2007.–2013. gadā saviem zvejniekiem sniedza atbalstu viņu tradicionālo murdu pārbūvei „roņu drošajā” variantā, kas ievērojami palētināja zvejnieku izmaksas. Noteikti vajag izmantot Igaunijas, Somijas un Zviedrijas iepriekšējā perioda pieredzi atbalsta nosacījumu un kontroles kritēriju izstrādē un īstenošanā.

Lētāk iekārtas varētu iepirkt kooperējoties

Nedaudz vienkāršas „ekonomikas”. Ja 2012. gada Latvijas lašu nozveja bija 8,4 tonnas un taimiņa – 5 tonnas, tad pie vidējas svaigu, neķidātu lašu pirmās pārdošanas cenas 4–7 eiro/kg (*WGBAST 2013*), pieņemot, ka lašu un taimiņu cena ir līdzīga, visas šo zivju nozvejas vērtība līdzinātos 53,6–93,8 tūkst. eiro, no kā būtu jāatskaita zvejnieku darba samaksa, degviela, zvejas rīku, laivu un dzinēju amortizācija, citi materiāli un citas pastāvīgās izmaksas. Ja pieņemam, ka pusi loma zvejnieks zaudē roņu dēļ, iznāk, ka 2012. gadā to piekrastes zvejnieku, kuri vēl turpināja lašveidīgo zivju zveju, zaudējumi tikai attiecībā uz lašu un taimiņu zveju bija vismaz 54–94 tūkst. latu (nerēķinot roņu dēļ pārtraukto zveju vai uz citām, sliktākām vietām pārvietoto zveju). Cik zvejas firmu cik „roņu drošu” murdu varētu iegādāties, ja tāda murda cena, pieņemsim, ir aptuveni vismaz 10 tūkst. eiro un zvej-

nieku līdzfinansējums vienam murdam nepieciešams 30% jeb 3 tūkst. eiro, turklāt atbalsta naudu zvejnieks saņemtu tikai pēc murda iegādes? Lētāk iekārtas varētu iepirkt kooperējoties, teiksim, ar Latvijas Zvejnieku federācijas līdzdalību. Situācija būtu pavisam citāda, ja atjaunotos normāla lašu piekrastes zveja, kā tas ir panākts Zviedrijā un Somijā, ieviešot „roņu drošos” murdus. Tad savus ienākumus piekrastes zvejnieki varētu ievērojami palielināt, kooperējoties zivju pirmāstrādē – ķidāšanā, filetēšanā, vai pat kūpināšanā.

Šai apskatā nepieskāros jautājumam par ierobežotu pelēkā roņa skaita regulēšanu kritiskās roņu postījumu vietās, kā tas notiek Zviedrijā un Somijā. Arī Igaunijā pelēkais ronis kopš 2010. gada ir atkal iekļauts medijamo dzīvnieku sarakstā. Informācija par roņu skaita regulēšanas efektivitāti ir pretrunīga, un šāds pasākums var būt tikai kā papildinājums augstāk minētajiem tehniskajiem līdzekļiem. Turklāt roņu medības ir sabiedriski ļoti jutīgs jautājums. Arī ierobežotu roņu medību jautājumā būtu nepieciešama cieša kooperācija ar kaimiņvalstīm un viņu pieredzes izmantošana. Kāpēc Igaunijas pelēkā roņa pārvaldības plānam nevarētu pievienoties arī Latvija, ja pie Igaunijas ir šo roņu populāciju vairošanās vietas, bet Latvijas piekrastē tiem klāts pusdienu galds? **ZI**

Māris Vītiņš, zivsaimniecības eksperts

Rakstā izmantotie literatūras avoti:
Latvijas Zivsaimniecības gadagrāmata 2013, 17. gads, 203 lpp.
ICES advice. 8.4.13. Ecoregion Baltic Sea. Stock Salmon in Subdivisions 22–31 (Main Basin and Gulf of Bothnia), May 2013, 24 pp.
ICES advice. 8.4.16. Ecoregion Baltic Sea. Stock Sea trout in Subdivisions 22–32 (Baltic Sea), May 2013, 2 pp.
ICES. 2013. Report of the Baltic Salmon and Trout Assessment Working Group (WGBAST), 3–12 April 2013, Tallinn, Estonia. ICES CM 2013/ACOM:08. 334 pp.

Pelēkais ronis „pusdienu”

PIEREDZE

ZIVJU RESURSU PAPILDINĀŠANAS KĀRTĪBA

Zivju resursu atražošanas (papildināšana) tradicionāli nozīmē zivju mazuļu mākslīgu audzēšanu un ielaišanu dabiskās ūdenstilpēs, lai nodrošinātu šo resursu atjaunošanu un uzturēšanu zivsaimnieciski ekspluatējamā stāvoklī.

Zivju resursu papildināšanai Latvijā ir senas tradīcijas. Jau 1885. gadā Latvijā izveidots pirmais specializētais lašu kāpuru inkubators. Laika posmā no 1930. līdz 1940. g. četras valstij piederošas zivju mazuļu audzētavas veica zivju resursu papildināšanu publiskajos ūdeņos. Arī mūsdienās zivju resursu papildināšana gūst arvien lielāku popularitāti gan zivju audzētāju, gan ezeru apsaimniekotāju vidū. Taču nedrīkst zivis laist patvaļīgi.

Rīcības virzieni resursu pavairošanai

Zivju resursu atražošanas politiku Latvijā nosaka Zemkopības ministrija (ZM), pamatojoties uz zinātniskajām rekomendācijām un resursu atražošanas efektivitātes monitoringu, ko nodrošina Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskais institūts „BIOR”. Kopš 2011. gada zivju resursu mākslīgā atražošanas un ielaišana dabiskajās ūdenstilpēs notiek saskaņā ar Ministru kabineta (MK) apstiprinātām Zivju resursu mākslīgās atražošanas programmas pamatnostādņem 2011.–2016. gadam (Pamatnostādnes). Tajās ir noteikti četri rīcības virzieni, trīs no tiem ir zivju resursu pavairošanai (valsts programma):

- Gaujas, Ventas un mazo upju baseinu ceļotājzivju dabisko resursu papildināšana. To veic „BIOR” audzētavas sadarbībā ar privātajām zivju audzētavām, kuras piedalās līdaku mazuļu, kāpuru un zandartu mazuļu atražošanā. Laša un taimiņa audzēšanā privātās zivju audzētavas netiek iesaistītas, jo pašreiz tām nav ne atbilstošu ūdens ieguves avotu (no laša dabiskā nārsta upēm), ne piemērotu inkubācijas un audzēšanas ceļu, ne arī specifisko zināšanu, lai nodrošinātu nepieciešamo audzēšanas biotehnoloģiju ievērošanu.

- Otrs virziens ir Daugavas baseina zivju resursu pavairošana to zaudējumu kompensācijai, ko nodrošina „BIOR” zivju audzētavas.

- Vēl viens virziens ir publisko ūdenstilpju ihtiofaunas struktūras pilnveidošana un resursu papildināšana, kas notiek, mazuļus iepērkot no privātajām zivju audzētavām. Tā tiek finansēta no valsts budžeta (Zivju fonda līdzekļi) un ir valsts programmas (Pamatnostādņu) daļa.

Analizējot datus par to, kā tiek realizēta zivju resursu papildināšana par Zivju fonda līdzekļiem, nācās secināt, ka zivis bieži vien tiek ielaistas, nedomājot par zivju labturību un to izdzīvošanas spējām, kā arī nedomājot par resursa ilgtspēju.

Mūsdienās zivju resursu papildināšana gūst arvien lielāku popularitāti gan zivju audzētāju, gan ezeru apsaimniekotāju vidū

Dažreiz zivis ezeros tiek laistas arī papildus valsts programmai. Tas notiek gadījumos, kad zivis ielaiž pašvaldības vai ezera apsaimniekotāji, vai sabiedriskās organizācijas par saviem līdzekļiem.

Jāievēro pareizi zivju ielaišanas nosacījumi

Ielaižot zivis ezeros un upēs, galvenais resursu papildināšanas mērķis ir palielināt ūdenstilpē zvejojamo vai maksājamā zivju skaitu. Zivju ielaišanas efektivitāti nosaka ne tikai to audzēšana un ar to saistītie apstākļi, bet arī tas, kā tiek īstenoti zivju ielaišanas pasākumi. Lai notiktu veiksmīga zivju iedzīvošanās jaunajā vidē, ir jāņem vērā vairāki pamatpasākumi:

1. **Zivīm jābūt veselām.** Lai cik zinoši un pieredzes bagāti speciālisti strādā zivju audzētavās, zivju slimību ne vienmēr var pamanīt. Reizēm slimības nav tik izteiktas un ar aci grūti pamanāmas, turklāt zivis var būt arī kā

slimības ierosinātāja nēsātājas – pašas neslimo, bet, izlaistas dabiskā vidē, var inficēt tur dzīvojošās zivis. Diemžēl ir nācies saskarties ar gadījumiem, kad ir iegādātas nezināmas izcelsmes zivis un izlaistas dabiskos ūdeņos. Konstatēti daži gadījumi, kad pēc zivju izlaišanas ezerā lielā daudzumā parādās mirušās zivis. Tāpēc, pērkot zivis zivju resursu papildināšanai, tās jāiegādājas PVD atzītā zivju audzētavā, kurā notiek regulāra zivju veselības stāvokļa pārbaude un tiek reģistrēta zivju pārvietošana, tas nozīmē, ka ir garantija, ka zivis ir veselas un neapdraud dabisko ūdenstilpju zivju sabiedrības veselības stāvokli.

2. **Jāveic precīza zivju uzskaitē.** Visas zivis pirms ielaišanas dabiskās ūdenstilpēs tiek uzskaitītas. Zivju mazuļu skaitu zivju audzētavās nosaka, izmantojot svāra, tilpuma, skaitīšanas vai etalona metodi. Zivju mazuļu uzskaites metodika ir atkarīga no zivju audzēšanas apstākļiem, audzējamās zivju sugas un ielaišanai paredzēto zivju mazuļu vecuma grupas. **Skaitīšanas metode** – lielākas zivis (10 g un vairāk) uzskaita individuāli. **Svāra metode** izmantojama zandartu, vimbu u. c. vienasaras mazuļu uzskaitē. Nosaka zivju skaitu vienā kilogramā. (Traukā ielej ūdeni, nosver, tad ievieto zivis un atkal nosver.) **Saskaita**, cik kg zivju ir atvestas (nosverot mazās porcijās visas zivis bez ūdens), un aprēķina zivju skaitu. **Tilpuma metode** ir izmantojama zandartu, vimbu mazuļu, nēģu kāpuru uzskaitē. Metodes princips līdzīgs kā svāra metodei. **Saskaita**, cik zivju ir vienā litrā. **Izmēra** litros zivju daudzumu (bez ūdens) un aprēķina kopējo skaitu.

Līdaku kāpuru uzskaitē izmanto **etalona metodi**. Nepieciešamas divas vienādas baltas virtuves bļodas (ne pārāk lielas). Vienā bļodā ieskaita 100 vai 200 kāpurus, tas ir etalona trauks. Otrā bļodā ievieto mazuļus līdzīgā blīvumā un uzskata, ka tajā ir ievietots līdzvērtīgs kāpuru skaits. Šādā veidā uzskaita visus iegādātos līdaku kāpurus.

3. **Izlaišanas laiks.** Reizēm mazuļi tiek ielaisti dabiskās ūdenskrātuvēs resursu papildināšanai salīdzinoši vēlu rudenī – oktobra beigās, novembrī.

► 8. lpp.

◀ 7. lpp.

Pārāk agri un pārāk vēli zivju ielaidumi samazina zivju izdzīvošanas spēju. Zivīm imunitāte pret slimībām veidojas laika periodā, kad pazeminās ūdens temperatūra. Latvijas apstākļos tas ir oktobris, novembris. Taču izlaišana jāveic, pirms imunitāte sāk izstrādāties. Veicot pārvietošanu, zivīm iestājas stress, un tā iespaidā tiek traucēta imunitātes veidošanās. Līdz ar to zivis, kas tiek izlaistas resursu papildināšanai neatbilstošos laikos, sliktāk izdzīvos nākamajā vasarā, jo ziemā uzņemtā mikroflora, ja zivis tiek ielaistas ezerā vēlā rudenī vai ziemā, var radīt saslimšanas saasinājumus, iestāties siltam laikam. Protams, masveida miršana visdrīzāk nenotiks, taču resursu atražošanas efektivitāte samazināsies.

Otrs vēlās izlaišanas negatīvais faktors ir barības bāze. Dabiskā ūdenstilpē ir daudzveidīgāka barības bāze nekā dīķos, bet zivju gremošanas sistēma vēlā rudenī sliktāk piemērojas jaunas barības sagremošanai, un tas rada papildus stresu.

Izlaižot zivis vēlā rudenī, zivis ir neaktīvas, to fizioloģiskās funkcijas ir lēnas, kas savukārt samazina zivju aklimatizācijas spējas, bet visi iepriekšminētie faktori kopumā samazina atražošanas efektivitāti.

Izlaišanas metode. Pareiza zivju transportēšana un izlaišana ir nozīmīgs resursu atražošanas posms. Pirms zivju izlaišanas jānovērtē ūdens temperatūra transportēšanas tvertnē un ūdenstilpē. Jo mazākas ir zivis,

jo jutīgākas tās ir pret temperatūras starpību. Temperatūra nedrīkst atšķirties vairāk kā par 2–3 grādiem. Temperatūras starpības radītais stress (retāk – temperatūras šoks) samazinās zivju izdzīvošanu, pat ja sākumā šķitīs, ka zivīm nekas nekā.

Foto: Romāns Kozlovskis

Izlaišana veicama nelielās porcijās un vairākās vietās. Izlaižot vairākus tūkstošus kāpuru vai mazuļus vienā vietā, samazinās barības pieejamība, līdz ar to arī izlaišanas efektivitāte.

Vai zivju ielaišana ir vienīgais zivju resursu papildināšanas veids?

Zivju resursu papildināšana ne vienmēr dos labāko efektu, ja ūdenstilpē ir netīra, aizaugusi, ja nav iespējama zivju migrācija uz nārsta vietām

vai arī nav piemērotu nārsta vietu. Zivju resursu papildināšana var notikt ne tikai tiešā veidā, palielinot zivju produkciju – ielaižot mazuļus un kāpurus, bet arī mazinot antropogēno ietekmi. Tāpēc ūdenstilpju apsaimniekotājiem būtu jādomā par pasākumiem, kuri uzlabo zivju dzīves kvalitāti. Atbalstāmi ir pasākumi, kas samazinātu ūdenstilpes piesārņojumu, piemēram, sadzīves vai rūpniecisko notekūdeņu ievilni. Ir vērts apdomāt nārsta vietu atjaunošanu, migrāciju ceļu nodrošināšanu un citus biotehniskos pasākumus upēs. Taču jāatzīmē, ka nepieciešams šo pasākumu monitorings, sevišķi plānojot rīcību ilglaicīgam periodam.

Svarīgi atcerēties, ka valsts programmas ietvaros zivju izlaišanas saskaņošana ar „BIOR” jau notiek, bet zivju ielaidumi jāaskaņo ar „BIOR” arī tad, ja to veic papildus valsts programmai – izlaižot par pašvaldības vai kādas sabiedriskās organizācijas līdzekļiem. Arī šajos gadījumos izlaišanas laikā jāveic zivju uzskaitē, jāstādā izlaišanas akts. Ūdenstilpes īpašnieks vai apsaimniekotājs katru gadu līdz 1. novembrim noformē zivju mazuļu ielaišanas kop-savilkuma aktu par zivju mazuļiem, kas dabiskajās ūdenstilpēs ielaisti papildus zivju resursu atražošanas valsts programmai, norādot atsevišķi katru zivju mazuļu sugu un vecuma grupu, un iesniedz to institūtā. **ZI**

Ruta Medne,

Pārtikas drošības, dzīvnieku veselības un vides zinātniskā institūta „BIOR”
Akvakultūras un ihtiopatoloģijas nodaļas vadītāja

LAUKU LAPA TAVĀ E-PASTĀ

Piedāvājam iespēju saņemt informatīvos izdevumus "Lauku Lapa" un "Zivju Lapa" Jūsu e-pastā! Lai pieteiktos izdevumu elektroniskai saņemšanai, sūtiet pieteikumu uz e-pastu: lauku.lapa@llkc.lv. Uz šo e-pastu varat sūtīt arī ieteikumus, kā mēs varētu pilnveidot "Lauku Lapu" un "Zivju Lapu".

Pieteikumā jānorāda:

Vārds, uzvārds; iestādes nosaukums, kuru pārstāvat; e-pasta adrese, uz kuru vēlaties saņemt izdevumu.

Zivju Lapa

SAGATAVOTA
Latvijas Lauku konsultāciju
un izglītības centrā
Rīgas iela 34, Ozolnieki,
Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018
tālr.: 63050220
Izdevumā: Māra Vītiņa,
Romāna Kozlovskā un arhīva foto

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov.,
LV-3018, tālr. 63050220, admin@llkc.lv, zivjutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV/ZIVJUTIKLS

PROJEKTU LĪDZFINANSĒ
EIROPAS SAVIENĪBA

EIROPAS ZIVSAIMNIECĪBAS FONDS:
ZIVSAIMNIECĪBAS ATTĪSTĪBAS IESPĒJA

Zivsaimniecības Sadarbības tīkls